

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 marca 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo K. R. o zapłatę kwoty 70.000,00 zł skierowane przeciwko Miastu K., nie obciążając powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu i przyznając reprezentującemu go pełnomocnikowi ze Skarbu Państwa kwotę 4.428,00 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Po ustaleniu, że wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo w sprawie pomiędzy tymi samymi stronami o wydanie powodowi lokalu przy ul. (...) N 23/26, Sąd I instancji stwierdził, że gołosłowne i tym samym niewiarygodne są twierdzenia K. R., jakoby dokonał przelewu żądanej pozwem kwoty na rachunek bankowy pozwanego. Podkreślił, że twierdzenia te nie zostały poparte jakimikolwiek dowodami, w szczególności powód nie przedstawił w toku postępowania żadnych dokumentów, jak np. wyciąg z rachunku bankowego czy potwierdzenie przelewu. Wątpliwości Sądu obudził też fakt, że w czasie trwania procesu twierdzenia K. R. ulegały zmianom i chociaż w pozwie wnosił o zasądzenie 70.000,00 zł, to później zeznał, że przelał na konto pozwanego jedynie około 60.000,00 zł.

Sąd meriti zwrócił uwagę, że art. 6 k.c. i art. 232 zd. I k.p.c. wymagają przedstawiania przez strony procesu dowodów na poparcie twierdzeń o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również obciążają ciężarem dowodowym tę stronę, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, i zaznaczył przy tym, że brak takich reguł powodowałby niedopuszczalną ze względów racjonalnych łatwość wywodzenia z danej okoliczności skutków prawnych poprzez przedstawienie jedynie nieudowodnionych twierdzeń o tej okoliczności. Jeśli więc strona wywodząca z danego faktu skutki prawne nie przedstawiła żadnych dowodów, to tym samym brak jest podstaw do uznania, że fakt ten rzeczywiście zaistniał. Sąd wyraził przekonanie, że inicjatywa dowodowa w toku procesu nie leży po stronie organu orzekającego, a możliwość dopuszczenia dowodów z urzędu – co przewiduje art. 232 zd. II k.p.c. – znajduje zastosowanie tylko w wypadkach wyjątkowych, a mianowicie, gdy strony zamierzają prowadzić proces fikcyjny albo zmierzają do obejścia prawa, bądź też strona niereprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – mimo udzielanych jej pouczeń – nie podejmuje właściwych czynności procesowych i wskutek tego grozi naruszenie interesu podlegającego szczególnej ochronie. Żadna z powyższych sytuacji nie zachodziła w rozpoznawanej sprawie, a K. R. reprezentowany był przez ustanowionego dla niego z urzędu pełnomocnika. Przedstawiony przez powoda materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że podstawa faktyczna roszczenia i jego wysokość zostały udowodnione, a w konsekwencji powództwo na tej podstawie oparte musiało ulec oddaleniu.

Na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążono powoda obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania ze względu na jego sytuację życiową, a o kosztach należnych reprezentującemu go pełnomocnikowi orzeczono w oparciu o § 2 ust. 3 w związku z § 19 i 20 oraz § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

Powód zaskarżył apelacją powyższy wyrok w całości, żądając jego zmiany poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 70.000,00 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia, a także kosztów procesu wraz z nieopłaconymi kosztami pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

- naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie i błędną ocenę materiału dowodowego, a w konsekwencji uznanie, że kwota dochodzona przez powoda jest mu nienależna, podczas gdy fakty uzasadniające powództwo zostały potwierdzone konsekwentnymi wyjaśnieniami powoda;
- naruszenie art. 405 k.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego, w szczególności

z wyjaśnień powoda, wynika, że w 2005 r. dokonał on przelewu żądanej pozwem kwoty na rachunek bankowy pozwanego na cele zakupu lokalu mieszkalnego, przy czym nie doszło do zrealizowania tego celu, jak również do zwrotu powodowi przekazanej kwoty.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Nie sposób nie zauważyć, że mimo obszerności akt sprawy postępowanie dowodowe przed Sądem I instancji ograniczyło się jedynie do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron ograniczonego do przesłuchania powoda, który zeznał, że przełał na rzecz pozwanego ze swojego rachunku bankowego około 60.000,00 zł na zakup mieszkań. Podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że dowód ten nie jest wiarygodny i nie posiada wystarczającej mocy dowodowej dla potrzeb ustalenia faktów, z których powód wywodził skutki prawne w zakresie zasadności roszczenia objętego pozwem. Odnośnie wiarygodności – zgodzić się należy, że wyjaśnienia powoda są niezwykle lakoniczne, a mimo to niespójne, i nie pozwalają na ustalenie stanu faktycznego sprawy odpowiadającego logice i zasadom doświadczenia życiowego. Nie jest jasne, dlaczego i na jakich zasadach K. R. miał nabyć lokal od Miasta K., dlaczego wiązał się z tym przelew pieniędzy przed ewentualnym nabyciem tego lokalu, co oznaczają i w jaki sposób łączą się z tymi twierdzeniami wypowiedzi skarżącego o zezwoleniu pochodzącym z Urzędu Miasta Ł. i przelewaniu pieniędzy ze Skarbu Państwa. Rację ma też Sąd Rejonowy, zwracając uwagę na trudną do wyjaśnienia modyfikację twierdzeń K. R. o wysokości przelanej kwoty; nie jest też zrozumiałe, dlaczego powód nie przedstawił wiarygodnego i najbardziej przydatnego dla wykazania swoich twierdzeń dowodu w postaci bankowego potwierdzenia dokonanego przelewu.

Oczywisty jest też wniosek, że moc dowodowa wyjaśnień powoda jest w świetle zasad doświadczenia życiowego minimalna, zważywszy, że strona procesu dochodząca roszczeń przed Sądem zwykle stara się przedstawić twierdzenia pozwalające osiągnąć korzystny dla siebie wynik postępowania. Dlatego zgodzić się trzeba z Sądem meriti, że względy racjonalne nie pozwalają na ustalenie stanu faktycznego wyłącznie w oparciu o twierdzenia powoda, nawet zaprezentowane w ramach dowodu z przesłuchania stron, zwłaszcza jeśli przeciwnik procesowy im zaprzecza, a nie znajdują one jakiegokolwiek potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym. Choć K. R. w swojej apelacji wyraził przekonanie, że fakt przelewu na konto powoda przedmiotowej kwoty pieniężnej wynika z zebranego materiału dowodowego, „(...) w tym (...)” jego wyjaśnień, to jednak ani z akt sprawy, ani z uzasadnienia złożonego środka zaskarżenia nie wynika, o jakie inne dowody mogłoby tu chodzić. W rezultacie stwierdzić należy, że Sąd I instancji – wbrew zarzutom apelacji – nie naruszył przewidzianych w art. 233 § 1 k.p.c. reguł swobodnej oceny dowodów i trafnie uznał, że powoływane w apelacji „(...)” konsekwentne zeznania powoda (...)” nie są wystarczające – w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego - dla udowodnienia zgodnie z art. 6 k.c. faktów, z których wywodził on skutki prawne w postaci zasadności roszczenia dochodzonego pozwem. Chybiony jest również zarzut naruszenia art. 405 k.c., ponieważ prawidłowe przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że w toku postępowania nie wykazano faktów będących przesłankami bezpodstawnego wzbogacenia nie pozwalało na zastosowanie tego przepisu i uznanie na jego podstawie, że powództwo K. R. winno zostać uwzględnione.

Wobec bezzasadności zarzutów apelacyjnych i prawidłowego zastosowania przez Sąd I instancji przepisów prawa apelacja musiała zostać oddalona, a podstawą prawną takiej decyzji jest art. 385 k.p.c. Kierując się motywacją podobną do zaprezentowanej w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd odwoławczy zwolnił skarżącego od obowiązku zwrotu stronie pozwanej poniesionych przez nią kosztów postępowania apelacyjnego – znaczenie tu ma jego sytuacja majątkowa i subiektywne – choć niekoniecznie usprawiedliwione okolicznościami sprawy w ocenie osoby rozsądnie je kwalifikującej – przekonanie o słuszności swoich racji. Na podstawie § 19 pkt. 1 w związku z § 13 ust. 1 pkt. 1 i § 6 pkt. 6 oraz na podstawie § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej

udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) przyznano reprezentującemu skarżącego adwokatowi zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w kwocie 2.214,00 zł.